

W. H. J. VAN MANSUM, 1895-1976

DOOR MR. W. F. LICHTENAUER

WILHELM Henri Julianus van Mansum werd op 7 juli 1895 geboren te Amsterdam, hij overleed te Rotterdam op 20 augustus 1976. In vrijwel elk opzicht was hij in leven en streven anders dan anders, dat was nu juist zijn charme. Hij heeft zichzelf wel gekscherend beschreven als een Amsterdamse renegaat en een Rotterdamse chauvinist, hij tekende steevast als Van Mansum W. H. J., hij droeg zijn bril meer op zijn voorhoofd dan voor zijn ogen, hij hulde zich in een manchester pak, toen ieder ander nog als 'heer' gekleed wenste te gaan, hij dekte zich met de deftigheid van een bolhoed toen zulk een hoofddekseel al echt geen mode meer was, hij drukte zich vaak uit in orakeltaal, doch wist desniettemin zijn bedoelingen veelal door te zetten, hij was met hart en ziel organisatieman en toch ook een 'solo player', hij was een man van de grote lijn, maar mede met een open oog voor details, hij was een scherp zakenman en desondanks iemand, die zijn eigen enge belang niet steeds al te nauwlettend in het oog hield, omdat hij voor alles dienst aan de naaste beoogde.

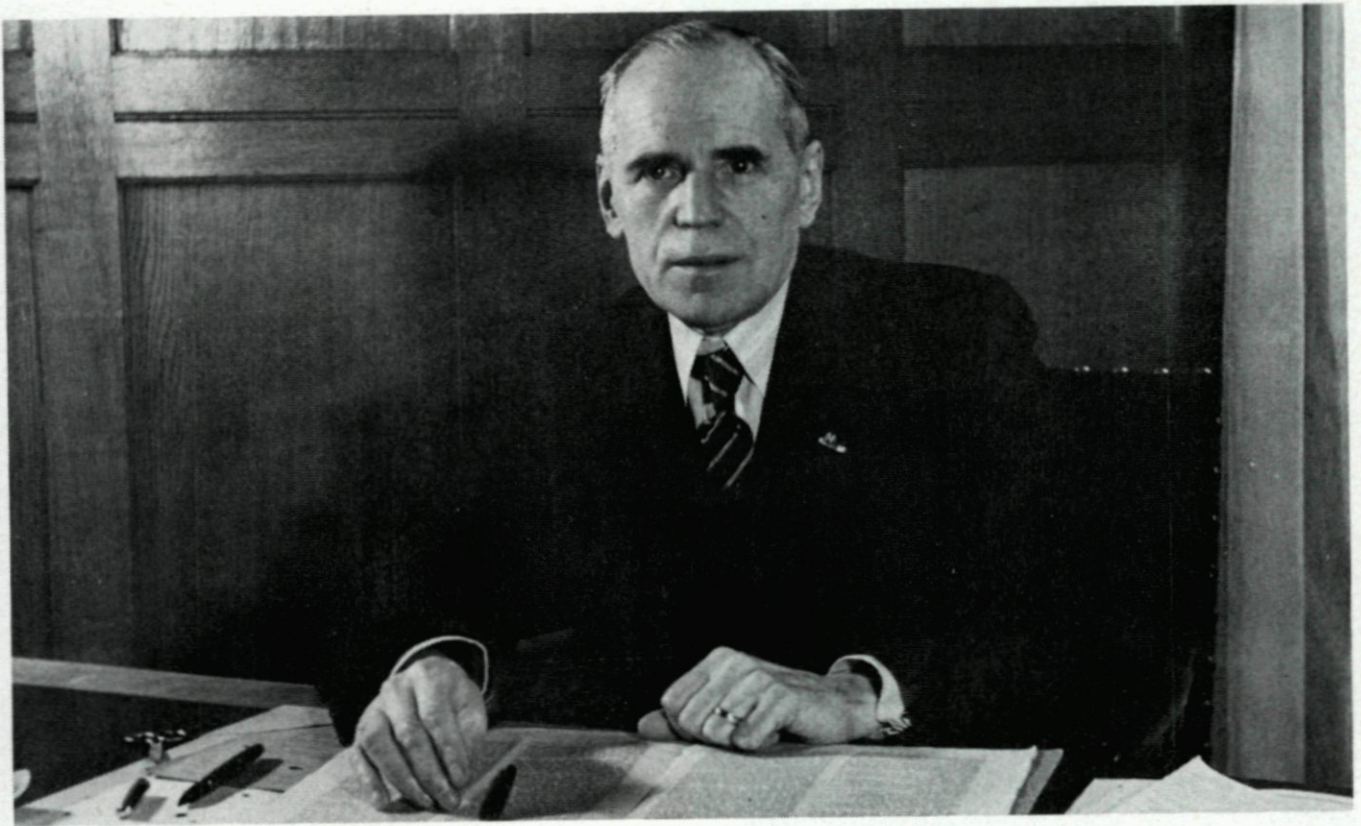
Van moederszijde was Van Mansum afkomstig uit de textielwereld. In zijn jeugd werkte hij in die branche bij Vroom en Dreesmann te Rotterdam. Tijdens zijn militaire dienstitijd kwam hij door een advertentie in contact met de firma G. W. J. Goverts, een volkszaak voor textielgoederen, welke in een bestaan van enkele decennia geleidelijk een grote uitbreiding had ondergaan met een hoofdvestiging op de roemruchte Schiedamse Dijk. In 1919 werd hij chef van een filiaal aan de Nieuwe Binnenweg. Drie jaar later huwde hij met de dochter van de baas Annetta Helena Maria Magdalena Goverts, in 1929 associeerde hij zich met de echtgenoot van haar zuster Jan Nijman. De firmanten gingen het toen vooral zoeken in de bedrijfskleding. In 1946 zijn zij uit elkaar gegaan, omdat hun inzichten omtrent de bedrijfsvoering onverenigbaar bleken te zijn. Van Mansum noemde het hem blijvende gedeelte der onderneming nadien Van Mansum-Goverts.

Intussen was daaraan een tijd van zakelijke uitbreiding en velerlei activiteiten vooraf gegaan. In 1929 trad Van Mansum op als bestuurslid van de R.K. Middenstandsvereniging, na een penningmeesterschap was hij van 1936 tot 1939 voorzitter, later gewoon bestuurslid. Na de oorlog nam hij deze taak weer op. In 1960 werd hij lid van verdienste. Bovendien werd hij voorzitter van de Rotterdamse R.K. Manufacturiersvereniging St. Alphonsus Rodrigues, welke later een afdeling werd van de R.K. Bond van Textielhandelaren St. Willibrordus. Van deze organisatie werd hij vice-voorzitter. Toen al deze oude organen in de oorlog werden ontbonden zette hij het zakelijke werk voort als onder-voorzitter van de toen in het leven geroepen vakgroep textiel en voorzitter van een ondervakgroep. Uit deze primaire functies kwamen verschillende secundaire organisatorische werkzaamheden voort. Van Mansum werd lid van het overkoepelende Middenstands-Besturen-College te Rotterdam, waarvan hij na enige tijd het voorzitterschap op zich nam. Van wellicht nog groter belang was, dat hij ook een leidende rol speelde in de 'Commissie ter behartiging van de Verkoopbelangen van de Leden uit de drie Middenstandsverenigingen te Rotterdam', welke sedert 1932 op zich nam de detailhandel te doen zorgen voor de levering van kleding, dekking en schoeisel aan de Rotterdammers, die daartoe bonnen zouden ontvangen van het Rotterdamsch-Crisis-Comité. Later trad ook de Gemeentelijke Dienst voor Maatschappelijk Hulpbetoon tot een gelijke regeling toe, welke zich toen mede tot de verstrekking van bepaalde levensmiddelen uitstreekte. In 1943 leidden de oorlogsomstandigheden ertoe, dat de Commissie de rechtsvorm van een Stichting aannam.

Van Mansum stelde zich niet tevreden met vakorganisatorische arbeid. In het algemeen sloeg hij in de barre jaren na 1929 de vleugels ruimer uit. De grote crisis welke Rotterdam toen zo zwaar trof, inspireerde hem tot het streven de energie van de bevolking een nieuwe impuls te geven. In 1934 organiseerde de V.V.V. een feestweek, waaraan de Schiedamse Dijk onder zijn leiding hartstochtelijk deelnam. De gehele straat werd gevuld met nagebootste oude poorten en schansen, terwijl een ouderwetse paardetram de feestvreugde verhoogde. Een enorme toeloop van volk werkte ertoe mede vorm te geven

aan het doel van de winkelstand om het Rotterdamse leven weer op gang te brengen door verhoging van de kooplust. In 1935 werd dit evenement herhaald, nu in het teken van de scheepvaart, met Nova Zembla, De Vliegende Hollander en reddingsloepen op tramonderstellen. In 1936 werd zulk een gebeuren iets kalmer herhaald. In 1938 ging het weer vrolijker toe met de luchtvaart op Indië als motief. Voor 1941 werd een reprise in het vooruitzicht gesteld ter gelegenheid van de opening van de Maastunnel. Helaas zou het laatste dankwoord van Van Mansum toen het finale slotaccoord zijn: in 1940 ging 'De Dijk' ten onder.

Wat niet verdween was de energie van Van Mansum, die één der door oorlogsschade zwaarst getroffen was. Nadat hij zich in de vijf oorlogsdagen persoonlijk had ingezet om slachtoffers bij te staan en zo mogelijk te redden was hij onder de eerste uitgebombardeerde middenstanders, die de koppen bij elkaar staken. Hij slaagde er reeds spoedig in de heer G. J. Schras, tot kort geleden directeur van het Rotterdamse kantoor van de Nederlandse Middenstandsbank aan de telefoon te krijgen (technisch was dit te Rotterdam na 14 mei 1940 reeds een kunststuk) en de opperste leiding dier Bank ertoe te bewegen, dat deze bekwame bankier werd belast met een speciale detachering te Rotterdam. Zijn ervaringen in die dagen heeft Schras beschreven in de brochure 'Zeven Maanden Rotterdam'. Hij heeft daarin over Van Mansum getuigd, dat hij één van de eersten was, die het goederen-probleem zag en ter hand nam. 'Een heldere kop, een bekwaam organisator, een onvermoeide werker, gedreven door geen ander motief dan naastenliefde en liefde voor Rotterdam'. Dr. J. Verseput heeft het kernachtig uitgedrukt in het Gedenkboek 1928-1953 van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Rotterdam: 'voorman der Middenstanders'. Aanvankelijk verzette hij bergen van werk in de voornoemde Commissie voor Verkoopbelangen, doch later verruimde hij zijn werkterrein nog, doordat deze organisatie haar krachten verenigde met de Textielstichting, welke combinatie op haar beurt ging werken onder de vleugels van de Stichting Centrale Voorziening Rotterdam, een creatie van de Kamer van Koophandel ter plaatse, welke op den duur haar arbeid ter verzekering van de steeds moeilijker wordende goederenvoorziening van oorlogsslachtoffers tot ge-

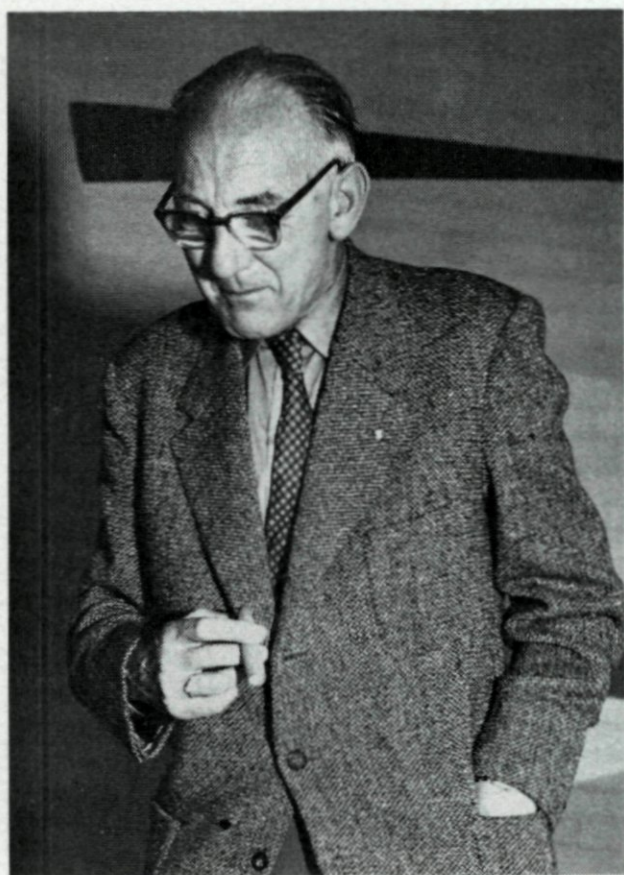
68. *H. E. van den Brule*

69. *W. H. J. van Mansum*

70. Dr. ir. J. G. J. C. Nieuwenhuis

71. Architect J. Poot

heel Nederland uitbreidde. De Rotterdamse literator Ch. A. Cocheret heeft dit werk na de oorlog uitvoerig beschreven; in zijn gedegen boek wordt de naam Van Mansum W. H. J. talloze malen eervol vermeld. Zo komt hem de eer toe op 21 september 1940 een naar omstandigheden duidelijk beeld te hebben gegeven van de behoeften der door de verwoesting getroffen Rotterdammers. Dit toen beroemde 'plan van Mansum' bleek, vooral op het gebied van textiel treffend raak geschat te zijn. In oktober 1941 heeft de Stichting Centrale Voorziening hem nadrukkelijk gehuldigd voor zijn 'wilskrachtige' pogingen om textiel naar Rotterdam te doen stromen. Ook in 1942 ging dit werk der inkoopcommissies onder zijn felle leiding door, ook al slonken de mogelijkheden steeds. In het bijzonder toonde Van Mansum zijn onverschrokken drang tot hulpbetoon door voor deportatie aangewezen Joden zoveel mogelijk te voorzien van door hen benodigd textiel, een toen bepaald riskante bezigheid. Doch ook in talrijke andere gevallen van speciale nood wist menig een nog de weg te vinden naar deze man met zijn onuitputtelijke inventiviteit.

In 1945 was eindelijk weer een tijd voor min of meer normale bezigheden aangebroken. In dat jaar nam hij reeds terstond zitting in de Commissie voor Goederenvoorziening van de Stichting Nederlands Volksherstel. Doch evenals zovele andere actieve figuren uit de oorlogsjaren kwam hij uiteraard wat minder op de voorgrond dan in de voorafgaande turbulente tijd. Immers kwam er geleidelijk minder vraag naar fantasierijk talent tot improviseren. Waarschijnlijk werkte ook de scheiding met zijn compagnon, in 1946, remmend op zijn activiteit.

Toch viel in die jaren nog zijn mede-oprichterschap van de Stichting Textielhuis te Amsterdam, tot welker bestuur hij in 1950 toetrad. Van 1953 tot 1964 gaf hij voorts zijn krachten aan de vakopleiding in zijn branche. Ook fungeerde hij in die tijd als plaatsvervangend lid van de Sociaal-Economische Raad. Het naast lag hem echter toch aan het hart, dat hij in 1945 werd opgenomen onder de leden van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Zuid-Holland (later: voor Rotterdam), waarvan hij tot 1967 deel uitmaakte. Voor alles gevoelde hij zich immers burger van deze stad, welke hij in de jaren van economische crisis en oorlogsellende met hart en ziel had gediend.

Deze prestaties vonden mede erkenning door zijn benoeming tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Daarnaast bekleedde hij dezelfde rang in de Orde van de Heilige Gregorius de Grote en was hij onderscheiden met het Erekrus Pro Ecclesia et Pontifice.

Tegelijk met zijn afscheid van de Kamer van Koophandel trok hij zich ook overigens terug uit het zakelijke en organisatorische leven. De middenstand, waarvan hij een zo voortreffelijk vertegenwoordiger was geweest, heeft niet nagelaten hem ook nadien het tribuut van zijn dankbaarheid te doen geworden. En van zijn kant kon hij het goed doen ook in hoge ouderdom nog niet laten: nog in zijn vijfenzeventigste levensjaar collecteerde hij met de bus voor de Nederlandse Hartstichting.

Een waarlijk nobel en warmlevend mens is met hem op 81-jarige leeftijd van deze aarde gescheiden.